

PREDGOVOR

Robni terminali i robno-transportni centri – logistički centri predstavljaju jednu od najbitnijih komponenti logističkih mreža. Realizacija robnih tokova u urbanim, regionalnim, nacionalnim i internacionalnim prostorima nezamisliva je bez nekog oblika robnog terminala odnosno logističkog centra. Veliki broj pojmova opisuje mesta na kojima dolazi do najznačajnijih transformacija robnih tokova. U našoj i svetskoj literaturi i praksi sreću se pojmovi poput: robni terminal, robno-distributivni centar, distributivni centar, robno-transportni centar, logistički centar, logistički park, logistička platforma, city logistički terminal, intermodalni terminal, freight village, hub terminal, gateway terminal, dry port, kontejnerski terminal, carinski terminal, pogranični terminal, naftni terminal, drveni terminal, cross docking terminal itd. Izuzetno širok skup pojmova podseća na terminološku zbrku i nameće dilemu o suštinski istim, sličnim ili različitim sistemima. Spoznaja suštine sistema logističkih centara, bez obzira na njihov naziv, preduslov je uspešnog planiranja, optimizacije, projektovanja, upravljanja, kontrole i analize procesa i pod-sistema. Podstaknut činjenicom da ono što ne može da se razume ne može ni da se poboljša, definisan je cilj i koncept knjige. Cilj knjige je da se na osnovu teorijskih i praktičnih iskustava čitalac upozna sa fenomenom međuzavisnosti robnih tokova i terminala. Korisnik knjige ima mogućnost da razgraniči i strukturira logističke tokove i logističke centre, da pravilno pristupi izboru lokacije, dimenzionisanju sistema, izradi layout plana i oceni ekonomske opravdanosti izgradnje terminala. Posebna saznanja mogu se steći i u oblasti definisanja metodologije i modeliranja logističkih lanaca u mreži robno-transportnih centara.

Struktura knjige

Teme prvog i drugog dela knjige su: prostor, vreme i oblici transformacije robnih tokova u robnim terminalima, pojmovno razgraničenje logistike i uloga robnih terminala u funkcionalnoj dekompoziciji logistike, suština optimizacije logističkih lanaca i logističkih sistema, razgraničenje osnovnih sistema terminala, centara i ciljevi razvoja robno-transportnih centara.

Lokacija robnog terminala je predmet planerskih odluka koje zavise od niza faktora, gravitacione zone terminala i kriterijuma koji se koriste u modelima za izbor lokacije. Kriterijumi i modeli makro i mikro lokacije terminala koji se najčešće primenjuju u procesima optimizacije i odlučivanja razmatrani su u trećem delu knjige. Strukturiranje sistema logističkih centara je obrađeno u četvrtom, petom i šestom poglavlju i to kroz osnovne strukture robnih i transportnih tokova, funkcije i podsisteme robno-transportnih centara.

Modeliranje, dimenzionisanje i tehnološko-prostorno rešenje – layout plan sa ocenom ekonomske opravdanosti bile su teme sedmog, osmog i devetog dela knjige. U knjizi je prikazan veći broj tehnološko-prostornih rešenja robnih terminala – logističkih centara. Metodologija ekonomske ocene opravdanosti investiranja definisana je za dinamičko-stohastičke uslove funkcionisanja sistema.

Modeliranje logističkih lanaca u mreži robno-transportnih centara u različitim uslovima strukturiranja logističkog sistema je tema koja je detaljno obrađena u desetom, jedanaestom i dvanaestom poglavlju knjige. Dat je prikaz različitih kooperativnih modela u logističkim lancima. Prikazana metodologija i modeli zasničaju se na strategiji „praviti ili kupiti“ logističku uslugu, kao i na interaktivnoj komunikaciji korisnika prilikom modeliranja logističkih lanaca. Model IMO-LOG-LAN koji je predstavljen u poslednjem poglavlju knjige je heuristički model koji u dinamičko-stohastičkom okruženju opisuje logističke lance preko mreže RTC-a i daje podršku strateškom odlučivanju – strategija MOB (Make or Buy).

Posveta i zahvalnica

Ova knjiga je rezultat dugogodišnjeg rada autora na naučnom, stručnom i pedagoškom planu u oblasti robnih terminala i robno-transportnih centara. Namenjena je svima koji se na bilo kom nivou planiranja, projektovanja, analize, kontrole, upravljanja, optimizacije i odlučivanja bave problematikom logističkih centara. Knjiga je posvećena bivšim i sadašnjim studentima Saobraćajnog fakulteta, a posebno studentima Odseka za logistiku.

Poslednjih dvadeset godina, pri istraživanju i projektovanju logističkih sistema, uspešno sam saradivao sa mnogim kolegama koji su radili na Odseku za logistiku. Veliku inspiraciju za rad na knjizi dobijao sam prilikom izrade naučnih i stručnih radova koje sam u proteklih par godina radio zajedno sa kolegama: Miloradom Kilibardom, Momčilom Miljušem, Miloradom Vidovićem i Milanom Sretenovićem. Posebnu zahvalnost dugujem asistentu Snežani Tadić koja mi je nesebično pomogla u poslednjoj fazi rada na rukopisu knjige. Veliko razumevanje i podršku za rad na knjizi imao sam od članova moje porodice Ratka, Vanje i Gordane. Ovom prilikom se još jednom svima najsrdačnije zahvaljujem!